

4

สุขภาพคนไทยบนเส้นทาง สู่ ‘สังคมไทยไร้แร่ใยหิน’

ในรอบปีที่ผ่านมา เรื่องของแร่ใยหินไม่ได้รับความสนใจจากสังคมไทยมากนัก เมื่อเทียบกับประเด็นทางการเมืองและเศรษฐกิจอื่นๆ ที่ร้อนแรงยิ่งกว่า การปะทะระหว่างฝ่ายที่ต้องการให้ ‘สังคมไทยไร้แร่ใยหิน’ กับฝ่ายคัดค้านการยกเลิกการใช้แร่ใยหินต่างกุ่มเทศรพกำลังเต็มที่ ทั้งในแง่การระดมมวลชน การใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และนำเสนอผลกระทบด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนจุดยืนของตน เมื่อศึกครั้งนี้ยังเจียบเหงาไร้คนดู ‘สังคมไทยไร้แร่ใยหิน’ จึงยังคงยึดเยื้อรอวันตัดสินต่อไป

แร่ใยหินคืออะไร ไอน์จึงมีเส้นใยในหิน

‘แร่ใยหิน’ หรือแอสเบสตอส (Asbestos) เป็นสารอนินทรีย์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีลักษณะเป็นเส้นใยบางและยาว แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มแอมฟีโบลต์ (Amphiboles) เส้นใยมีลักษณะตรงคล้ายรูปเข็ม แร่ใยหินในกลุ่มนี้ เช่น โครซิโดไลท์ (Crocidolite) อะโมไซต์ (Amosite) แอนโทไฟลไลท์ (Anthophyllite) เป็นต้น กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มเซอร์เพนไทน์ (Serpentine) เส้นใยมีลักษณะเป็นเกลียวคล้ายเชือก ประกอบด้วยเส้นใยเล็กๆ จำนวนมาก แร่ใยหินในกลุ่มนี้คือโครโซไทล์ (Chrysotile)

ความแข็งแรง ยืดหยุ่น เหนียว ทนทานทั้งต่อแรงดึง ความร้อน กรด ต่าง และสารเคมีต่างๆ คือ คุณสมบัติของแร่ใยหินที่ทำให้เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมกระเบื้อง ฝ้าเพดาน ฝ้าเบรก คลัทช์ เสื่อกันไฟ ท่อน้ำซีเมนต์ และวัสดุฉนวน สำหรับประเทศไทย แร่ใยหินที่นำเข้ามาใช้ในอุตสาหกรรมเป็นแร่ใยหินกลุ่มเซอร์เพนไทน์ ชนิดโครซิโทลด์ ซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่นทำให้สามารถดักทอเป็นผืนได้¹

แร่ใยหินในอุตสาหกรรมไทย

ประเทศไทยนำเข้าแร่ใยหินทั้งชนิดโครซิโทลด์และโครซิโทลด์มาตั้งแต่ปี 2518 เมื่อประกาศใช้ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แร่ใยหินชนิดโครซิโทลด์ถูกจัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 และห้ามนำเข้า การผลิตนำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองต้องได้รับอนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จากสถิติในปี 2545 ประเทศไทยนำเข้าแร่ใยหินสูงสุดถึง 181,348 ตันต่อปี เท่าประชากรหนึ่งคนบริโภคแร่ใยหิน 3.3 กิโลกรัมต่อปี² และสถิติในปี 2553 ประเทศไทยนำเข้าแร่ใยหิน 79,250 ตัน สูงเป็นอันดับ 6 (รองจากจีน อินเดีย รัสเซีย อินโดนีเซีย และอุซเบกิสถาน) โดยปริมาณการบริโภคของทั้ง 6 ประเทศนี้ รวมแล้วคิดเป็นร้อยละ 78 ของโลกทีเดียว³

เดิมทีผู้ผลิตสินค้ารายใหญ่ที่ใช้แร่ใยหินเป็นส่วนผสมมีอยู่ 5 ราย คือ กระเบื้องตราเพชร, กระเบื้องโอพาร์, กระเบื้องในเครือบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย หรือเอสซีจี (SCG), กระเบื้องซูปเปอร์ และกระเบื้องตราห้าห่วง⁴ แต่ในช่วงปี 2550-2553 ภาคอุตสาหกรรมก่อสร้างรายใหญ่ 2 รายคือ เอสซีจีและบริษัทมหาชนไฟเบอร์ซีเมนต์จำกัด (มหาชน) เจ้าของกระเบื้องตราห้าห่วง ได้ยกเลิกการใช้แร่ใยหิน เป็นเหตุให้ปริมาณการนำเข้าแร่ใยหินลดลงไปกว่า 50,000-60,000 ตันต่อปี⁵ ปัจจุบันเหลือเพียงผู้ผลิตกระเบื้องตราโอพาร์และตราเพชรเท่านั้นที่ยังนำเข้าแร่ใยหินอยู่⁶

ปกรณสังคมไทยไร้แร่ใยหิน

โลกเริ่มต้นนำแร่ใยหินโครซิโทลด์มาใช้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เพราะเป็นแร่ธรรมชาติที่เพิ่มความแข็งแรงให้ผลิตภัณฑ์ได้ดี แต่มีข้อเสียต่อผู้ที่สูดดมฝุ่นของแร่ใยหิน เมื่อสะสมในร่างกายนาน 15-30 ปี จะทำให้เป็นโรคเกี่ยวกับปอด เช่น มะเร็งปอด มะเร็งเยื่อหุ้มปอด และมะเร็งเยื่อช่องท้อง⁷ อีกกว่าศตวรรษถัดมา ประชากรใน 52 ประเทศทั่วโลก จึงค่อยรับรู้ถึงพิษร้ายจากแร่ใยหิน และยกเลิกการใช้ สำหรับประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข สภากงคมนตรี และคุ้มครองแรงงาน ที่ร่วมผนึกกำลังกันผลักดันเรื่องนี้ผ่านเวทีสำคัญ เช่น สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ที่มีมติยกเลิกการใช้แร่ใยหินและผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการนโยบายตามมติดังกล่าว

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2553 ได้รับรองยุทธศาสตร์การทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหินและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี กระทั่งวันที่ 12 เมษายน 2554 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบต่อแนวทางการห้ามนำเข้าแร่ใยหินโครซิโทลด์และผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินโครซิโทลด์เฉพาะกรณี และห้ามผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินโครซิโทลด์ที่ใช้วัตถุประสงค์อื่นหรือใช้ผลิตภัณฑ์อื่นทดแทนได้ โดยให้กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) จัดทำร่างแผนแม่บทในการยกเลิกการนำเข้าการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ ภายใน 5 ปี สำหรับ 5 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเบื้องแผ่นเรียบ กระเบื้องยางปูพื้น ฝ้าเบรกและคลัทช์ ท่อซีเมนต์ใยหิน และกระเบื้องมุงหลังคา และให้กรมควบคุมโรคประสานกับสำนักควบคุมและตรวจสอบอาคาร กระทรวงมหาดไทย สื่อสารกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการควบคุมการรื้อถอน ซ่อมแซม ต่อเติมอาคารที่มีการใช้แร่ใยหินในวัสดุก่อสร้าง⁸ แต่ไม่มีรูปธรรมทางปฏิบัติในการยกเลิกการผลิตและนำเข้านัก เป็นได้เพียงสัญญาอนุญาตให้ผู้ผลิตเร่งด่วนแร่ใยหิน ดังข้อมูลการนำเข้าปี 2554 พบว่า มีการนำเข้าแร่ใยหินสูงถึง 81,411 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ที่นำเข้า 79,250 ตัน⁹

เสียงคัดค้านจากกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่ต้องการให้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินเป็นเหตุให้กระทรวงอุตสาหกรรมต้องยื้อเวลาออกไป ด้วยเหตุผลที่ว่า แม้ ครม. จะมีมติเห็นชอบตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ให้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินภายในปี 2555 แต่ไม่ได้กำหนดกรอบเวลายกเลิกที่ชัดเจน และอาจเป็นการเร่งรัดมากเกินไป ทั้งยังต้องมีการศึกษาผลกระทบอย่างรอบด้านจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ด้วย ดังท่าทีของ พงษ์เทพ จารุอำพรพรรณ รักษาการอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม ที่กล่าวว่า “ข้อสรุปจากการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ พบว่า บางประเทศมีการยกเลิก 100% บางประเทศยกเลิกเพียงแค่บางผลิตภัณฑ์ ส่วนสาเหตุที่มีการยกเลิกการนำเข้าและการผลิต เป็นผลมาจากปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และความคงทนถาวรเข้ามาร่วมด้วย”¹⁰

จนกลายเป็นข่าวกระเซ็นกระสายว่า รัฐบาลอาจยืดเวลาการยกเลิกการใช้แร่ใยหินออกไปอีก 3-5 ปี ด้วยความล่าช้าข้างต้นทำให้เครือข่ายรณรงค์ยกเลิกแร่ใยหินในประเทศไทยหรือ T-BAN (Thailand Ban Asbestos) ออกมาเคลื่อนไหวกดดันให้ภาครัฐสั่งระงับการผลิต จำหน่าย และยกเลิกการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินโครโซไทล์ภายในปี 2556 เริ่มจากผลิตภัณฑ์ทั้ง 5 ประเภทคือ กระเบื้องแผ่นเรียบ กระเบื้องยางปูพื้น ผ้าเบรกและคลัทช์ ท่อซีเมนต์ใยหิน และกระเบื้องมุงหลังคา¹¹

ความตายที่ซ่อนเร้นในแร่ใยหิน

หัวใจสำคัญของการถกเถียงเรื่องนี้หนีไม่พ้นประเด็นผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากพิษภัยของแร่ใยหิน โดยอาศัยข้อมูลจากทั้งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) องค์การนานาชาติเพื่อการวิจัยมะเร็ง (International Agency for Research on Cancer: IARC) และองค์กรแรงงานสากล (International Labour Organization: ILO) ซึ่งระบุชัดว่าแร่ใยหินทุกชนิดเป็นสารก่อมะเร็ง ทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด มะเร็งกล่องเสียง มะเร็งรังไข่ โรคปอดหิน โรคเยื่อหุ้มปอดหนาตัว และ

น้ำท่วมปอด แม้สัมผัสเพียงเล็กน้อยก็ก่อให้เกิดโรคได้ โดยมีคนจำนวน 125 ล้านคนทั่วโลก ที่ต้องทำงานสัมผัสแร่ใยหิน และแต่ละปีมีประชากรกว่า 107,000 คน ต้องเสียชีวิตจากโรคมะเร็งปอดที่เกิดจากการสัมผัสแร่ใยหิน¹²

ซูจิโอ ฟูริเย เครือข่ายยกเลิกการใช้แร่ใยหิน เอเชีย ประเทศญี่ปุ่น อ้างถึงแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างองค์การอนามัยโลกและประเทศไทย 2555-2559 ที่ระบุว่า ประเทศไทยนำเข้าแร่ใยหินมากเป็นอันดับ 4 ของโลก¹³ ด้วยปริมาณมากมายนี้เองที่เป็นสัญญาณของปัญหาสุขภาพและค่าใช้จ่ายมหาศาลที่จะติดตามมาในระยะเวลาอันใกล้ โดยเฉพาะคนงานในธุรกิจก่อสร้างที่ต้องทำงานกับแร่ใยหินซึ่งมีความเสี่ยงมากที่สุด

ประเทศไทยมีรายงานถึงผู้ป่วยและเสียชีวิตจากมะเร็งเยื่อหุ้มปอด 2 ราย ที่เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลโรคทรวงอก ช่วงปี 2551-2554 ทั้งคู่ต่างมีประวัติทำงานในโรงงานที่ใช้แร่ใยหินเป็นส่วนประกอบเป็นเวลายาวนานหลายสิบปี¹⁴

การพิสูจน์โรคว่าเป็นผลจากการสัมผัสแร่ใยหินนั้นค่อนข้างลำบาก ทั้งใช้เวลาการก่อตัวของโรคยาวนาน และไม่มีการสำรวจข้อมูลทั้งประเทศ มีเพียงการคาดการณ์ของสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค ว่าหากประเทศไทยยังไม่มีการเลิกใช้แร่ใยหินในอีก 25-30 ปีข้างหน้า จะพบผู้ป่วยด้วยโรคนี้ประมาณ 1,137 คนต่อปี¹⁵ นอกจากนี้ ไทยยังขาดแคลนแพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ แม้จะพบแรงงานที่เจ็บป่วยและถูกวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งปอด แต่ไม่ได้พิสูจน์ต้นเหตุที่มาของโรค แรงงานเหล่านั้นจึงไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ประกอบการ ด้วยข้ออ้างว่าไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความเจ็บป่วยที่เกิดจากการทำงานในช่วงที่เป็นลูกจ้างของตน¹⁶

ไม่มีความตายจากแร่ใยหิน

แน่นอนว่าในปากของผู้คัดค้านการยกเลิกการใช้แร่ใยหิน ซึ่งมีบริษัทกระเบื้องโอพาร์ เป็นหัวเรือใหญ่ รวมทั้งศูนย์ศึกษาข้อมูลโครโซไทล์ (Chrysotile Information Center) ที่สนับสนุนด้านวิชาการ ก็ออกมาเคลื่อนไหว

ไม่แพ้กัน ทั้งในรูปการยื่นหนังสือต่อนายกรัฐมนตรี การจัดเวทีอภิปรายให้ข้อมูล การพาสื่อมวลชนไปให้ข้อมูล ดูงานถึงต่างประเทศ รวมถึงการส่งจดหมายข่มขู่ให้นักวิชาการ ฝ่ายสนับสนุนการยกเลิกการใช้แร่ใยหินให้ยุติการเผยแพร่ ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องความเสี่ยงทางสุขภาพ ที่เกิดจากแร่ใยหิน¹⁷

ฝ่ายคัดค้านการยกเลิกการใช้แร่ใยหินให้ข้อมูล แย้งว่า แร่ใยหินกลุ่มโครโซไทล์ที่มีการใช้อยู่ไม่เป็น อันตราย เพราะไม่สามารถต้านทานความเป็นกรดในร่างกายมนุษย์ได้ และร่างกายสามารถกำจัดออกได้ ครั้งหนึ่งของปริมาณที่ได้รับในช่วงเวลาประมาณ 15 วัน จึงไม่เกิดการตกค้างในปอดหากหายใจเข้าไป ข้อโต้แย้ง สำคัญอยู่ที่ว่า ที่ผ่านมายังไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ยืนยันได้ชัดเจนว่า โครโซไทล์มีผลต่อการเกิดมะเร็งเยื่อ หุ้มปอด อีกทั้งโครโซไทล์ร้อยละ 90 ที่ผลิตได้นั้นใช้ในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ ซึ่งเมื่อเส้นใยโครโซไทล์ผสม กับซีเมนต์แล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเคมี ไม่ฟุ้งกระจาย และหากใช้อย่างเหมาะสมก็จะไม่ก่อ ผลกระทบต่อสุขภาพแต่อย่างใด¹⁸

งานวิจัยของศูนย์โครโซไทล์¹⁹ ที่ศึกษาโดย หวัง อิง เหวย หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสต์แฮมป์ตัน เรื่อง

‘ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ หากยกเลิกการใช้ สารโครโซไทล์’ ให้ข้อมูลว่า ตั้งแต่ปี 2528-2553 ประเทศไทยมีการนำเข้าโครโซไทล์กว่า 3.2 ล้านตัน โดยร้อยละ 90 ใช้ในอุตสาหกรรมกระเบื้องมุงหลังคา การยกเลิกการใช้โครโซไทล์และบังคับให้รื้อหลังคาออก จะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายประมาณ 450,970 ล้านบาท หากรวมการรื้อหลังคาในฟาร์มหมู โรงเรียน และโรงพยาบาล ตัวเลขจะเพิ่มเป็น 464,000 ล้านบาท ทั้งยังยกกรณีของ สหรัฐฯ ที่เคยห้ามใช้แร่ใยหิน แต่ต่อมายกเลิกการห้าม เนื่องจากยังไม่มีผลการศึกษายืนยันว่าเป็นต้นเหตุของ โรคมะเร็งปอด ดังนั้น รัฐจึงควรตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษา ผลกระทบอย่างรัดกุมเสียก่อน²⁰

นอกจากนี้ สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ มูลนิธิ เพื่อคุณธรรม เครือข่ายชุมชนเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล และเครือข่ายแรงงานผู้ได้รับผลกระทบจาก การยกเลิกการใช้แร่โครโซไทล์ ได้รวมกลุ่มคัดค้านการ ยกเลิกด้วยเหตุผลว่า โครโซไทล์ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ แต่อย่างใด รวมทั้งความเห็นของ นพ.สมชัย บวรกิติติ แพทย์ด้านระบบทางเดินหายใจ โรงพยาบาลศิริราช ที่ระบุว่า ตลอดระยะเวลา 30 ปี ที่มีการนำเข้าแร่ใยหิน มาใช้ในอุตสาหกรรมในประเทศไทยนั้น แม้จะมีรายงาน ผู้ป่วยโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอดเมโสเทลิโอมา จำนวน 36 ราย

ในช่วงปี 2511-2542 แต่ไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ยืนยันว่าเกิดจากการสัมผัสแร่ใยหินแม้แต่รายเดียว²¹

เส้นทางสู่สังคมไทยไร้แร่ใยหินยังคงเป็นแค่ พินพ์เขียว

แม้ผลกระทบต่อสุขภาพของการใช้แร่ใยหินจะยังเป็นประเด็นถกเถียงที่เห็นไม่ตรงกันจากทั้งฝ่ายให้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินและฝ่ายคัดค้าน และอันที่จริงการยกเลิกการใช้แร่ใยหินก็เป็นเรื่องที่ถูกต้องแล้ว ด้วยมติ ครม. 12 เมษายน 2554 ที่เห็นชอบกับมาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ โดยระบุชัดเจนในข้อ 2 เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการความเป็นอันตรายของแร่ใยหินโครโซไทล์ ห้ามนำเข้าแร่ใยหินโครโซไทล์ และผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินโครโซไทล์เฉพาะกรณี และห้ามผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินโครโซไทล์ ที่ใช้วัตถุประสงค์อื่นหรือใช้ผลิตภัณฑ์อื่นทดแทนได้

แต่กระทรวงอุตสาหกรรมกลับเลือกทำตามมติ ครม. ข้อ 3 คือ จัดทำแผนยกเลิกการนำเข้า ผลิต และจำหน่ายแร่ใยหินและผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบทุกชนิด ด้วยการให้ จักรกฤษณ์ ศิวะเดชาเทพ อาจารย์ประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ดำเนินโครงการศึกษาร่างแผนการยกเลิกการนำเข้า การผลิต ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ ก่อนจะยึดเวลาเพื่อลดและยกเลิกการผลิต และใช้แร่ใยหินอย่างถาวรออกไปอีก 3-5 ปี ตามกลุ่มผลิตภัณฑ์²² เพื่อให้ผู้ประกอบการเตรียมตัวและหน่วยงานรัฐได้ออกข้อบังคับในการยกเลิก ดังนี้

1. **กลุ่มผลิตภัณฑ์กระเบื้องยางปูพื้น** ให้เวลาศึกษาและวิจัย 1-2 ปี และยกเลิกทุกโรงงานในปีที่ 3
2. **กระเบื้องแผ่นเรียบ** ต้องพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ใหม่ใน 1-2 ปีแรก และเปลี่ยนเทคโนโลยีในปีที่ 3 สารใช้ทดแทนแล้วคือ เยื่อกระดาษและฟิวเอ
3. **กระเบื้องมุงหลังคา** ผู้ผลิต 2-3 ราย ยกเลิกการใช้แล้ว จึงให้เวลาบริษัทที่เหลือเตรียมการปรับตัว 5 ปี ใน 1-2 ปีทำวิจัยพัฒนา ในปีที่ 3 เลิกใช้ และ

ปีที่ 3-5 พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แร่ใยหินในกระเบื้องลอนเล็ก และเมื่อครบ 5 ปี ทุกโรงงานต้องยกเลิกการใช้แร่ใยหิน

4. **ท่อน้ำแรงดันสูงหรือท่อซีเมนต์ใยหิน** กำหนดการเลิกเป็นขั้นบันได 1-2 ปี ลดใช้ร้อยละ 25 ปีที่ 3 ลดร้อยละ 50 ปีที่ 4 ลดร้อยละ 75 และปีที่ 5 ยกเลิกทั้งหมด

5. **กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าเบรกและคลัทช์** กำหนดกรอบเวลาปรับตัว 5 ปี ปีที่ 1-2 วิจัยและพัฒนาลดการใช้ หารสทดแทน ภายใน 2 ปี เลิกใช้ผ้าเบรกและคลัทช์ในรถจักรยานยนต์ รถยนต์นั่งส่วนบุคคล ปีที่ 3-5 ให้วิจัยพัฒนากรุปรถบรรทุกและรถโดยสารขนาดใหญ่ และเลิกใช้ทั้งหมดสิ้นปีที่ 5

ท่าที่เช่นนี้ของกระทรวงอุตสาหกรรมที่จัดทำแผนชะลอเวลายกเลิกแทนการจัดทำแผนยกเลิกการผลิต และใช้แร่ใยหินตามมติ ครม. สร้างความผิดหวังให้กับฝ่ายสนับสนุนให้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินในทันทีอย่างยิ่ง จนมีการเคลื่อนไหวจากหลายฝ่าย โดยมีหน่วยงานและองค์กรด้านสุขภาพเป็นตัวนำ ร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนและนักวิชาการ เร่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลถึงพิษภัยของการใช้แร่ใยหินที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ แม้ในภาคการเมืองจะมีคำตอบเพียงว่า “เพราะการเมืองยังไม่นิ่ง จึงไม่สามารถเร่งกระทรวงอุตสาหกรรมให้ออกระเบียบยกเลิกใช้แร่ใยหินภายในปีนี้ได้ นายสุรนนท์ เวชชาชีวะ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้ให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาเรื่องดังกล่าวอีกครั้ง และได้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการวางแผนหยุดการใช้แร่ใยหิน และรายงานนายกฯ แล้วว่า สมควรยกเลิกนำเข้าแร่ใยหินภายในปีนี้ให้เร็วที่สุด เนื่องจากมีอันตรายต่อสุขภาพ และหลายบริษัทได้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินในการผลิตแล้ว”²³

ถึงที่สุดแล้ว แม้การใช้แร่ใยหินและผลกระทบต่อสุขภาพจะเป็นประเด็นถกเถียงและมีการนำเสนอข้อมูลโต้แย้งกันทั้งจากฝ่ายสนับสนุนและคัดค้าน แต่สังคมไทยก็ได้เลือกและเริ่มก้าวเดินไปบนเส้นทางสู่สังคมไทยไร้แร่ใยหินแล้ว

